

Firma Th. Goosen, sinds 1937

*Van een sigarettenwinkeltje aan huis naar drie zaken
in de stad Kampen*

door Jeany van den Berg

De keren dat ik ‘even’ naar de zaak van Goosen ben gelopen, in winkelcentrum Penningkruid, zijn niet meer op de vingers van één hand te tellen. Als we in huis iets nodig hebben op het gebied van schroefjes, huishoudelijke artikelen of kantoorartikelen, hanteren we de gevleugelde uitspraak: Goosen heeft alles.

Op een dag viel mijn oog op het verlichte bord middenin de winkel: Firma Th. Goosen, sinds 1937. Dat jaartal intrigeerde me. Een firma die dit jaar, 2017, 80 jaar bestaat. En dan niet met één winkel, maar met drie zaken, verspreid over de stad. Een familiebedrijf, dat was me bekend, maar meer wist ik niet. Een afspraak was snel gemaakt en ik kon mijn vragen afvuren op Henk, Willy en Dik Goosen.

Hoe is jullie firma ontstaan? Wie zijn ermee begonnen? Waar zijn jullie begonnen? Kortom, hoe heeft de zaak zich in de loop van tachtig jaar kunnen ontwikkelen en staande kunnen houden?

Zo begint het verhaal van Henk en Willy, broer en zus: ‘Onze grootvader Goosen was sigarenmaker, onze vader was timmerman en onze moeder begon in 1937 een winkeltje in sigaretten in de Oudestraat, in de buurt van de huidige nummers 141 en 143.’ Henk en Willy weten het niet zo precies, maar Henks vrouw Mieke gaat op zoek in oude familiepapieren en dat levert een *Aanbiedingskrant* uit 1977 op met informatie die de oprichters, Theodorus (Dik) Goosen en Gesina (Gé) Wilhelmina Mulder zelf gegeven hebben.

‘Het alles begon in februari 1937: Toen kreeg de heer Goosen samen met zijn vrouw (die toen nog zijn meisje was) het idee om een zaak te beginnen. Zij kochten het sigarenmagazijn van de heer Stroothuis gelegen aan de Oudestraat 141. Nadat zij met hard werken het pand verbouwd hadden, werd de zaak geopend op 23 maart.’¹

Kampen in de jaren dertig

Het is moeilijk ons te verplaatsen in die tijd: Kampen 1937. Een stad in de jaren dertig, de zogeheten crisisjaren. Een stad van sigarenfabrikanten en van sigarenmakers. In de *Kamper Almanak* van 1964 is uitvoerig de geschiedenis van de Kamper sigarenindustrie beschreven.²

Zonder in details te treden is daaruit af te leiden dat de omstandigheden waaronder de sigarenmakers moesten werken schrijnend waren: lange werkdagen en lage lonen. Dat gold zowel voor de fabriekswerkers als voor de thuiswerkende sigarenmakers.

In die sociale omgeving leerde Dik Gé Mulder kennen. Het werk van sigarenmaker was niet aantrekkelijk. Zou Dik daarom niet het vak van zijn vader hebben gekozen, maar werk gezocht hebben bij het timmerbedrijf van Frans Hollander aan de Buiten Nieuwstraat? Henk en Willy weten het niet, het is al zo lang geleden.

Dik was al jong wees. Toen hij op 29 april 1937 met Gé trouwde, waren zijn beide ouders al overleden. Van Gé's moeder is bekend dat zij tweemaal weduwe is geworden. De vader van Gé was haar tweede echtgenoot. Zij dreef een zaak op Oudestraat 58 en adverteerde met de volgende tekst:

Comestibles

Wed. Mulder

Handel in Binnen- en Buitenlandsch Fruit

Wijnen en Likeuren

Chocolade en Suikerwerken

Die trouwdatum van 29 april 1937 gebruikten Dik en Gé later als de startdatum van de zaak. Vanuit de voorkamer van het huis Oudestraat 141 begonnen ze met sigaretten- en sigarenverkoop. Verkoop van rookwaren was lang niet zo fnuikend voor de gezondheid als een sigarenmakerij in de woonkamer. Niet alleen sigaren, ook sigaretten, want al in de jaren vlak voor de oorlog was de sigaret in opkomst.³ Dik en Gé waren allebei gewend om aan te pakken, dus ze zagen er niet tegenop om iets van de grond af op te bouwen. 'Aanpakken' zo vertellen Henk en Willy, 'er was immers inkomen nodig.'

Het pand aan Oudestraat 130

Het huis Oudestraat 141 werd al gauw te klein: de eerste dochter werd geboren. De familie keek uit naar een ruimere woning en vond die schuin aan de overkant. Met hulp van de heer Stuurup, een goede bekende van Gé, konden ze Oudestraat 130 kopen, op de hoek van de Broederstraat. Daar vestigden

Het pand Oudestraat 130
in de jaren dertig.
Foto: SNS Historisch
Centrum / Frans Walkate
Archief.

ze zich in 1939. In dat pand zetten ze hun verkoop voort, gewoon vanuit de voorkamer. De kinderen weten het nog goed: ‘Vader opende ’s morgens al vroeg de winkel, moeder werkte ons de deur uit en deed haar huishouden. Zodra vader naar de timmerwerkplaats ging, nam zij de winkel over. In de beginjaren konden ze echt niet alleen van de winkel bestaan. Vader begon zelfs in 1940 een begrafenisonderneming.’

De oorlogsjaren waren moeilijk, zoals voor meer mensen. Zo goed en kwaad

als het kon hielpen ze hun klanten aan een rokertje. Dik liep, als twintiger, wat later in oorlogstijd gevaar om in Duitsland te worden tewerkgesteld, maar hij ontsnapte daaraan door onder te duiken op Urk. Moeder Goosen stond er toen alleen voor.

Bijna alle kinderen zijn aan de Oudestraat op nummer 130 geboren, negen in getal. Het pand oogt aan de voorkant smal, maar loopt ver door naar achteren. Toch zal het woekeren geweest zijn met de ruimte. Henk: 'Boven waren drie slaapkamers, één voor de vijf jongens, één voor de vier meiden en een ouderslaapkamer. We sliepen dus in stapelbedden. Beneden in de kelder had je de badkamer, het toilet en een kolenhok.'

Na de oorlog gingen de zaken steeds beter. Alle kinderen hielpen mee zodra ze dat al een beetje konden en hadden een taak. Willy: 'Aan de zijkant, in de Broederstraat, hadden we een sigarettenautomaat. Op een oude foto is die nog goed te zien. Onze voordeur zit ernaast. Vaak belden mensen daar aan om hun geld te wisselen, zodat ze de juiste munten hadden om een pakje sigaretten te trekken. Om de beurt hadden we 'wisseldienst'. Dan moesten we naar beneden om even te helpen.'

Willy is vanaf haar veertiende echt bij de zaak betrokken geraakt: 'Ik heb winkelwerk altijd leuk gevonden, nog steeds. Na mijn vglo-opleiding ben ik dan ook meteen in de zaak gaan werken.'

Uitbreiding in artikelen en panden

Met rookwaren is het allemaal begonnen. Met souvenirs kwam de uitbreiding. De combinatie ligt niet meteen voor de hand. Hoe kwamen ze op dat idee?

Twee broers van Gé hadden een souvenirbedrijf in Zwolle. In de Assendorperstraat, in een hoekpand op nummer 177, was AGA gevestigd, het productiebedrijf van de gebroeders Mulder. Op een atelier werkten dames, die allerlei soorten souvenirs maakten: mesjes met een kettinkje eraan, pennen met een afbeelding, klompjes, molentjes.

Henk: 'Ja, hoe gaat dat? Op een familieverjaardag komt de vraag: kunnen jullie niet ook wat verkopen? Hebben ze daar in Kampen niet ook belangstelling voor? Zo is het gekomen. Het bracht geld in het laatje.'

De rookartikelen vormen nog steeds de basis, maar de motivatie om uit te breiden is helder en duidelijk. Uitbreiding in artikelen en in ruimte. Willy: 'Eerst moest alleen het gezin van mijn ouders ervan leven. Later kwamen getrouwde kinderen ook in de zaak en dan is er natuurlijk meer inkomen nodig. Ook die gezinnen moesten ervan bestaan. Meer omzet nodig en dus

meer ruimte.' Na de souvenirs kwamen de kranten en de tijdschriften erbij en nog later de kantoortikelen en huishoudelijke artikelen.

De oudste zoon, Bertus, was de eerste die er in de zaak bij kwam. Toen hij in dienst moest, nam Henk, de vierde op rij, zijn taken over. Henk: 'Ik had een gruwelijke hekel aan school en wilde niets liever dan gewoon aan het werk. Samen met mijn zus Bets nam ik de bezorging van tijdschriften op me. Ze werden wekelijks op de Oudestraat bezorgd door Uitgeverij Spaarnestad. We verkochten ze niet alleen in de winkel, maar wij kregen ook de thuisbezorging. Ik begon met de bladen aan de deur bij de abonnees af te leveren. *Libelle*, *Panorama* om er maar een paar te noemen. Eerst alleen in Kampen, later kwam IJsselmuiden erbij, Urk, Wezep. Op maandag de Hanzewijk, op dinsdag de binnenstad, woensdag Brunnepe, donderdag op Zuid, zo de hele week door. Pa ging wel eens mee, en ook Willy heeft me wel geholpen. Contant afrekenen: een dubbeltje voor de *Sjors*, een kwartje voor de *Libelle*. Later ging het via acceptgiro's en nog later met machtigingen. Op een gegeven moment ging alles over in handen van Media Express, wij waren voor hen een franchiseorganisatie. Ik heb dat toch zeker tot 2006 gedaan. Toen is dat over heel Nederland veranderd, sindsdien ontvangen de abonnees hun tijdschriften per post. Maar de verkoop vanuit de winkels is wel gebleven.'

In 1964 kochten Dik en Gé het naastgelegen pand, nummer 132. Voorheen was daar slager Zomer gevestigd, een zaak met fijne vleeswaren. Oudste zoon Bertus ging met vrouw en gezin op de bovenverdieping wonen. Vanaf 1967 runde hij samen met zijn vader de begrafenisonderneming. Toen zijn vader midden jaren zeventig ziek werd en ermee stopte, zette hij die onderneming voort tot 2007.

Kiosk bij IJsselbrug

In 1968 kochten de Goosens de kiosk, links van de IJsselbrug, van de familie Nagelmaker. 's Morgens om kwart over vijf ging de kiosk al open voor de bouwvakkers die daar hun shag, hun sigaretten of hun krantje kwamen halen. Bij de stadsbrug was hun verzamelpunt. Daarvandaan reden ze met elkaar mee naar hun werk, ergens in de omgeving. Henk: 'Tot een uur of acht, half negen stond ik erin en daarna kwam moeder. Tussen elf en twaalf uur werd zij weer afgelost, ook wel door Willy. Tot een uur of zeven 's avonds waren we open. Wisseldiensten dus, want zo'n hele dag hield je het in je eentje niet vol. Alleen tussen de middag ging de kiosk een half uur dicht, voor de middagmaaltijd. Telefoon en toilet hadden we niet. Als het nodig was, ging de deur even op slot en renden we naar de Oudestraat.'

De kiosk aan de IJsselkade bij de Kamper stadsbrug. Foto: Stadsarchief Kampen, THA F02510.

Ook Dik, zoon van Henk en dus een vertegenwoordiger van de derde generatie, herinnert zich die kiosk nog goed: 'Ik ben van 1968, maar ik heb er nog wel eens wat uurtjes in gestaan tijdens een Kamper Ui(t)dag of zo.'

De kiosk is op een gegeven moment afgestoten, een paar jaar nog heeft er een patatzaak in gezeten, toen werd het gebouwtje afgebroken.

Jaren van opbouw

De uitbreiding in assortiment en in panden ging door. Dochter Bets haalde enkele vakdiploma's en daardoor kon de familie ook met kantoorartikelen beginnen.

In 1972 openden Dik en Gé een zaak aan de Lovinkstraat, op nummer 26. In het winkelcentrum van de Flevowijk die nog volop in opbouw was. Rookwaren, snoepgoed, kranten, tijdschriften en kantoorartikelen. Bets kreeg er de leiding.

De zaken gingen goed en de familie had oog voor wat een wijk in opbouw nodig heeft. Rond winkelcentrum Penningkruid was de wijk Cellesbroek-Middenwetering in aanbouw. Ook daar was behoefte aan een zaak waar van alles verkrijgbaar is. In 1977 startte dochter Willy met haar echtgenoot Ben Visser de vierde zaak Goosen. Dezelfde basisartikelen als in de andere zaken, maar nu uitgebreid met speelgoed, doe-het-zelf artikelen en huishoudelijke artikelen. Een schroefje, een moertje, een hamer, een stopcontact nodig? Goosen heeft het.

Interieur van de zaak
Goosen aan het Penning-
kruid (rond 1980).
Foto: SNS Historisch
Centrum / Frans Walkate
Archief.

Bovendien werd in deze zaak aan het Penningkruid een bijkantoor van het Postkantoor gevestigd. Eerst apart in een deel van de winkel, maar het postkantoorpersoneel hielp altijd mee in de zaak Goosen. Ook Dik Goosen heeft hier nog een aantal jaren meegewerkt, toen hij begin twintig was: 'Eén week draaide ik postkantoor, en dan weer een week winkel. Ik heb een cursus gevolgd van de PTT om met alle apparaten om te gaan en om alle handelingen te kunnen verrichten. Iemand van het postkantoor heeft me daarvoor begeleid. In die jaren waren er veel meer geldhandelingen dan tegenwoordig. We waren een postagentschap waar veel zaken geregeld konden worden: geld halen, geld storten, werken met acceptgirokaarten. We betaalden bijvoorbeeld loon uit aan vakantiewerkers van Van Dijks Boekhuis. Het geld werd gebracht met een geldauto en via een gat in de muur en een sluis kwam het in een kluis. Nu hebben we er alleen nog een servicepunt voor zaken als pakketpost en postzegelverkoop.' Willy vult aan dat hierbij sprake is van een ontwikkeling: 'Wij zijn eigen baas en we kunnen ook stoppen met dit servicepunt, maar we kunnen het niet tegenhouden als PostNL anders beslist. De servicepunten zijn geopend nadat de Postbank verdween, maar nu zien we dat ook de servicepunten bezig zijn te verdwijnen. Hoe dat komt? Mensen kunnen nu al een postzegel via hun eigen telefoontje uitprinten en op een pakket plakken. Die ontwikkelingen houd je niet tegen. Wij hebben nu steeds een jaarcontract en bekijken wel hoe dit verder gaat.'

De zaak aan Penningkruid liep goed en toen drankenzaak Montilla stopte, in

De heer Dik Goosen en mevrouw Gé Goosen-Mulder voor hun zaak aan de Oudestraat.
Foto: SNS Historisch Centrum / Frans Walkate Archief.

winkelcentrum Flevowijk, nam de familie Goosen in 1981 ook dat pand over: eveneens voor speelgoed, doe-het-zelf artikelen en huishoudelijke artikelen. Toen die zaak (Lelystraat 44) feestelijk geopend werd, werd meteen de nieuwe naam bekend: officieel was het nu Th. Goosen & Zn, C.V. De zonen Bertus en Henk waren officieel opgenomen in de zaak.

De jaren zestig en zeventig waren duidelijk jaren van opbouw. Nieuwe wijken in Kampen die om nieuwe winkelcentra vroegen. Het ging de familie goed en de plannen om de twee panden in de Oudestraat eens goed aan te pakken konden worden uitgevoerd. In 1980 vond een grote verbouwing plaats in de panden Oudestraat 130-132. Architectenbureau Hollander was verantwoordelijk voor het ontwerp. Het winkelgedeelte grotendeels beneden, het woongedeelte voor twee huishoudens boven. Lovende woorden in een krantenbericht: 'Eigenlijk is er nu na de renovatie sprake van twee panden, elk met een eigen ingang, waarvan meer nog dan vroeger het verschil in bouwstijl in de voorgevels tot uitdrukking is gebracht. Een bijzonder geslaagde vernieuwing van een zaak die daar ook beslist aan toe was.'. De souvenirs en feestartikelen vonden een plaats op de eerste verdieping, de andere artikelen kwamen in de vernieuwde ruimte op de begane grond. De Fa. Th. Goosen & Zn. adverteerde vol trots: 'Op 23 september 1980 zal voor onze winkel een 'tweede jeugd'

beginnen. Uit het puin van een grootscheepse verbouwing is een moderne en sfeervolle zaak tevoorschijn gekomen.'

De brand

Maar dan slaat het noodlot toe. In de nacht van vrijdag 2 op zaterdag 3 oktober 1981 breekt brand uit in het pand. Aan de kant van de Broederstraat. Zeven mensen, vader en moeder Goosen en het gezin van zoon Bertus, kunnen zich met moeite in veiligheid stellen. Henk en Willy: 'Onze ouders zijn het dak op gevluht en konden geen kant meer op. De brandweer heeft hen eraf gehaald. Ook al zijn ze er heelhuids uitgekomen, het is een trauma voor ze geworden.' In de zaak één grote treurnis: het plastic van de sigarettenstellaages, alles gesmolten. In huis alles weg: waardevolle spullen, fotoalbums. Het pand van Bertus en zijn gezin heeft gelukkig alleen waterschade.

De oorzaak is nooit achterhaald. Iets in de brievenbus van de huisdeur?

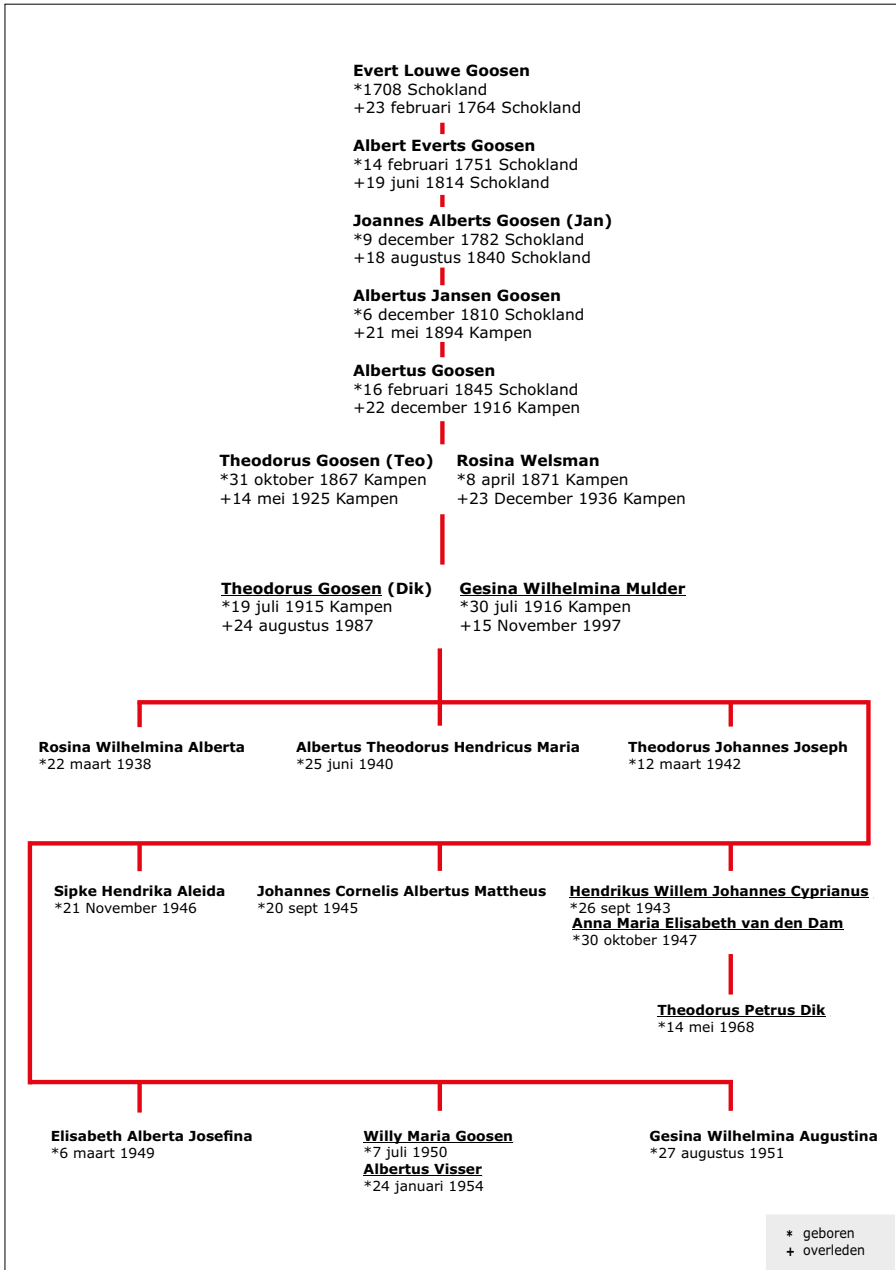
Al de volgende dag blijkt de kracht van een familiezaak en de saamhorigheid in een kleine stad. Alle schouders worden eronder gezet. Binnen enkele dagen bericht de familie via een advertentie: 'Th. Goosen en Zn. C.V. is door tragische omstandigheden tijdelijk verhuisd van Oudestraat 130-132 NAAR OUDESTRAAT 164 'voormalig pand van de heer Halfwerk'.

Op de hoek van de Houtzagersteeg staat het pand van de voormalige kantooromachinehandel leeg en de heer Halfwerk stelt die ruimte beschikbaar om te huren. Met ook nog een aantal rekken en een toonbank. Boekhandel Bos geeft boekenstellingen in bruikleen. Uit de drie andere zaken van Goosen kan een hele voorraad worden gehaald. De leveranciers werken mee, en zo kan het bedrijf ook in de Oudestraat meteen weer voor voldoende omzet zorgen. Want ja, het inkomen voor alle gezinnen moet wel gegarandeerd blijven.

Architect Hollander is opnieuw betrokken bij de opbouw. Als op 23 februari 1982 mevrouw Goosen sr. de eerste steen kan leggen, krijgt de familie van de architect een aquarel cadeau. Daaronder het rijmpje:

*'Op 2 oktober eenentachtig,
de rode haan was oppermachtig.
Doch voor degenen die 't nog niet wisten:
de Goosen's laten zich niet kisten.'*

Zo'n zeven maanden later is de opbouw van Oudestraat 130-132 voltooid. Er is met man en macht gewerkt. Door de familie en door plaatselijke bedrijven. De feestelijke opening vindt plaats op 29 april, de dag waarop het 45-jarig bestaan wordt herdacht.

Stamboom familie Goossen.

De derde generatie

Een familiezaak, nu al met de derde generatie. Hoe gaat dat met zoveel familieleden in één bedrijf? Ook hier is het antwoord helder en duidelijk: 'We hebben allemaal een eigen taak. Dat zijn we zo gewend.'

In de beginjaren had moeder Goosen in de Oudestraat de leiding. Zij deed de inkoop, vader deed de boekhouding. In het begin waren er alleen maar rookartikelen, maar later was er meer nodig. Successievelijk namen anderen taken over. Vader werd de drijvende kracht toen er meer winkels kwamen. Elke dag pendelde hij op zijn brommertje tussen de zaken, informeerde wat nodig was en zorgde ervoor dat de bestellingen er kwamen.

In deze tijd, anno 2017, is er nog steeds een duidelijke taakverdeling. Dik zorgt voor de rookartikelen en de feestartikelen. Hij heeft ook de cursussen gevolgd die ervoor nodig zijn. Willy heeft de afdeling kantoorartikelen, wenskaarten, kranten en tijdschriften. Ben is verantwoordelijk voor de doe-het-zelf artikelen en de huishoudelijke spullen. Willy: 'Wat mijn vader vroeger op zijn brommertje deed, doet Ben nu met de bus. Wij bellen of faxen onderling dagelijks heen en weer. Wie iets tekort komt, kan dat uit een andere zaak aangevuld krijgen. En zo geven we elkaar ook de bestellingen door. Natuurlijk zijn er in de zaken meerdere personeelsleden. Sommigen van hen hebben we al heel lang, zodat ook zij het klappen van de zweep goed kennen.' Een opslagplaats hebben ze niet. Ooit gehad, maar dat werd een doorn in het oog. Willy: 'Aan het Penningkruid hebben we een heel klein magazijntje. Als je een groter hebt, stop je dat vol en dan blijven er allemaal winkeldochters liggen.'

Een stabiele basis

De zaken zijn niet allemaal gelijk, het assortiment is duidelijk aangepast aan de wijk waarin de zaak is gevestigd. De Goosens hebben het roer nooit helemaal omgegooid, altijd is dezelfde basis gebleven. Maar ze springen wel in op wat gevraagd wordt. Willy: 'Als iets goed verkoopt, zet je er meer van in de winkel en andersom ook.' Dik: 'Tegenwoordig worden er veel feestjes georganiseerd, veel meer dan vroeger. Denk ook aan de opkomst van Halloween, met onze feestartikelen spelen we in op die trends.'

Maar als een handel niet goed loopt, dan moet je ombuigen. Dat was het geval met de zaak aan de Lelystraat. Henk: 'We zijn daar in 1981 begonnen, maar het kon niet uit. Na het overlijden van vader in 1987 zijn we ermee gestopt. Het was gelukkig een huurpand, dus toen het contract in 1988 afliep hield het daar op.'

Alle huidige betrokkenen
bij de firma Goosen voor hun
zaak aan de Oudestraat.
Achterste rij van links naar
rechts: Dik en Ben.
Voorste rij van links naar
rechts: Henk, Mieke, Bets
en Willy.
Foto: privécollectie Dik
Goosen jr.

Fa. Th. Goosen, sinds 1937. Tachtig jaar na dato. De toevoeging & Zn is eraf. Vader en moeder Goosen hadden zich al eerder uit de zaak teruggetrokken, broer Bertus had de begrafenisonderneming voortgezet. Zoon Henk is er na zijn pensionering uitgestapt. Alleen dochter Willy, haar man Ben en kleinzoon Dik, zijn nu de officiële firmanten.

De zaak Goosen loopt als een trein? Henk, Willy en Dik schieten alle drie in de lach. Henk: 'Daar mogen we niet over mopperen, want anders hou je het niet zo lang vol, geen 80 jaar.'

Doorgaan? Vanzelfsprekend!

Noten

1. Aanbiedingskrant ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan van de fa. Th. Goosen & zn. Geldig van 29 april tot 5 mei 1977.
2. E.A. Hartman, 'De geschiedenis van de sigarenindustrie te Kampen', *Kamper Almanak* (1964-1965) 179-232.
3. *Ibidem*, 225.